ԺԳ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 28 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1899 | 14 ՃԼԻՄԱՁԻՎ ԱԽԸՐ, 1317 | 7 ԹՐԸՇՐԻՆԻ ԷՎՎԷԼ, 1315 | 19 ՀՈԿՏ. 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ

Պոլսոյ համար { Տարեկան 70 դրշ. Վեցամսեայ 35 „
Դուռառներու համար { Տարեկան 90 „ Վեցամսեայ 45 „ Եռամսեայ 23 „
Արտասահման { Տարեկան 23 Ֆր. Վեցամսեայ 12 „

Նամակ կամ ոեւէ զրուցիւն պէտք է ուղղել Տնօրինութեան:

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10 ՓԱՐԱ.

«زاغك» ارمنيجه يومى وسياسى خزته
مطبعه و اداره‌خانه‌سى
غلطه‌ده حمدى پاشا خان

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա,
Համդի-բաշա խան

Rédaction du Journal Arménien
„DZAGHIK“
Galata, Pérchémbé-Bazar
Hamdi-Pacha Han

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ — ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ Ղ. ԲՈԼԱՏ

ՄՈՌՑՈՒԱԾԸ

Մեր վարժարաններու վրայօք 66 թուականէն ի վեր շատ բան գրուեցաւ, նոր ծրագիրներ պատրաստուեցան, ժամանակին պահանջման համաձայն Մանկավարժական, կրթական հարցեր ծեծուեցան, մէկ կամ մէկէ աւելի Վարժապետանոց հաստատուիլ ապարդիւն խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան, դասատարակներուն ապագան բարելաւելու, ասոնց ծերութեան դառնութեան օրերը դէթ ապահովելու համար անհրաժեշտ միջոցներ խորհեցան, ուսուցիչներու իրաւակրթութեան համար հրապարակային դասընթացքներ կատարուեցան ժամանակին Կրթական տեսչին Ատենապետութեամբ ու հրաւիրեալներուն ասպարէզ բարելաւելու, ասոնց ծերութեան դառնութեան օրերը դէթ ապահովելու համար անհրաժեշտ միջոցներ խորհեցան, ուսուցիչներու իրաւակրթութեան համար հրապարակային դասընթացքներ կատարուեցան ժամանակին Կրթական տեսչին Ատենապետութեամբ ու հրաւիրեալներուն ապագան

—Օ Ադամե՛ն, օ Ադամե՛ն . . . կը կրկնէր խորին հիացմամբ մը. մինակ անիկա կրնար «Օթելլո»ն ներկայացնել. ինչ հառակ. ինչ ձայն, ինչ շարժուձեւեր . . .

Մենք ընդհանրապէս կը կարծենք թէ Հայերէնը ոգեղ է ինքնիրեն, բայց Ադամեանին բերնին մէջ այդ լեզուն կը դեղեցկանար, կը նրբանար, ուրիշ հրապոյր մը կ'առնէր . . . Առանց հայերէն բառ մը հանկնալու շատ անգամ Ադամեանի «Օթելլո»ին, «Համլէթ»ին, «Լիր Արքայ»ին ներկայ գտնուած ու ծափահարած եմ. . .

Օ Ադամե՛ն, Ադամե՛ն . . . Աւելորդ է ըսել թէ այս խօսքերը յաջուակութեամբ մը, սրտի անհուն գոհունակութեամբ մը կը լսէի . . . Եւ շատ շուտ զգացիս հետ սկսայ խօսիլ . . . Ադամեանին Ցունական խումբին հետ խաղալը տեսած էր, La grève des forgeronsը մէկէ աւելի անգամներ մտիկ ըրած էր. Ադամեանի «Համլէթ»ին վրայ խօսելով՝ մարդուն բերնին ջուրերը կը վազէր։

«Բլլա՛լ թէ չըլլայ, այս է խնդիրը . . .

Ինչ սկեպտիկ մելամաղձոտութեամբ մը համակուած կ'արտասանէր անիկա այս մենախօսութիւնը։

—Ադամեան իր իւրաքանչիւր ներկայացումին մէջ կեանքէն երկու տարի կը կորսնցնէր, կ'ըսէր խօսակիցս, կուրծքը կը մաշէր . . . Ու յետոյ յանկարծ աւելացուց.

—Բայց չի՛ կրցաք վարձատրել զայն, ան մեծ մարդ էր, շա՛տ մեծ մարդ մը, եւ խեղճ, թշուառ վիճակի մը . . .

Բայց բարեբախտաբար ճիշդ այս պահուս վարագոյրը բացուելով ընդմիջեց անոր խօսքերն որ կը սկսէին տակաւ մեր նշանաւոր ողբերգուին մասին տխուր յիշատակներ քրքրել . . .

«Օթելլո»ի մէջ ամէնէն հոգեւարաւուռ տեսարանները երրորդ, չորրորդ եւ հինգերորդ արարուածներն են։ Առաջին երկու արարուածները—պատկերով մը—միօրինակ են. վերջին է որ թատերգութիւնը կը խաչադրայ, գերատանը կը փայլի ու իր կարողութիւնը կրնայ հանդէս բերել։ Հոն եղելութիւնները կը խառնան, ողբերգութիւնն իր բո՛ւն կերպարանքը կը ստանայ ու թաչիմակները դրպաններէն դուրս կ'ելլեն։

«Օթելլո»ի մէջ երեք գլխաւոր դեր կայ. Օթելլօին, Ժակօնը եւ Տէզտէմոնան։ Մունէ-Սիւլլի իր ստեղծած Օթելլօի դերին մէջ թէ՛ մեծ եւ թէ՛ վեհ էր միանդամայն։

Մունէ-Սիւլլի եւ Ֆիլիբ Կառնիէ ժաքօյին ամէնէն լաւ դերակատարները, մա՛նաւանդ Մունէ-Սիւլլին։ Ժակօ այդ նենգաւորին տիպարն էր որ խաբելով կը խաբէ, ամբողջ ընտանիք մը կը տապալէ. երջանկութիւն մը աւերա՛կ կը դարձնէ լրջօրէն, զաղարիւնութեամբ։ Ու Օթելլօ կը հաւատայ անոր, իր հէն, հաւատարիմ բարեկամն է անիկա, ան սուտ չէ՛ խօսիր . . . ու իր այս կոյր հաւատքովն է որ իր կեանքը կ'ապականի, տունը կը փլի . . . Չեմ կրնար երեւակայել ժակօէ աւելի նենգութեան, խարդախութեան, կեղծաւորութեան տիպար մը . . . Շեքսպիրի ըստեղծագործութիւնն է անիկա, ինչպէս Օթելլօն, Տէզտէմոնան, Համլէթը, Օֆէլիան . . .

Օթելլօն կարծես Մունէ-Սիւլլին մէջ ձուլուած է, Օթելլօն, այդ ամուլինը որ կը պաչէ իր կնիկը եւ որ սակայն կը նախանձի, կը տարակուսի եւ որ ասով իր անզգրաութիւնը, հանգստութիւնը կը թաղնուրէ ապուշ, սխմար կարծիքներով։ Անարիւ Մաւրիտանացին, այդ նախանձոտ ամուսինը թէեւ իր կնոջ վրայ կասարեալ վստահութիւն ունի, սակայն պզտիկ դրդումով մը կը ՞կասպի, կը դայրանայ ու ինքզինքը կը կորսնցնէ։ Օթելլօ կրնայ ամէնէն սակաւ ոճիրը գործել իր տիրամայր նախանձէն թելադրուած, ու կը գործէ ա՛լ, կը սպանէ, կը խղդէ անկողնին մէջ կիներուն ամէնէն բարին, ամէնէն հեզը, զոր ինք հրապուրած է . . . հակառակ անոր պատանեկի ազազակներուն, ազաչանքներուն։ Երբեմն զայն բաղուկներուն մէջը քաշելով կը հոմբուրէ, երբեմն ալ զայն դարձանքով ու սակուսով ետ կը հրէ, երբ զայն ամենեղ հրեշտակ մը կը նկատէ, եւ մերթ յանցաւոր, լրիբշ կին մը . . . Անա այս հոգեկան հակասութիւնները՝ Մունէ-Սիւլլիի «Օթելլօ»ին հանդիսատեսները քամնեցուցին եւ պաղ դողերով ու սարսռումներով պաչարեցին։

Երբեք չպիտի մոռնամ իր թէ իր կնոջմէն խրատած Մունէ-Սիւլլի—Օթելլօի «Adieu! . .»ները պատուին, մարդիութեան, բանակին զինուորներուն, ձիերուն, փոդերուն, թնդանօթներուն ուղղուած . . . զորոնք կը կրկնէր ուժգին ու անարձակիչ crescendoով մը որ հետզհետէ կ'ուժգնար, կը սաստկանար, կը հնչէր, կ'որոտար եւ կը թնդար աղդու եղեւէշներով՝ որ թնդանոթին բամբ ձայնը կը մէջեցնէր։

Պր. Մունէ-Սիւլլիի ֆիզիկական արտասանութիւնը մինակ լսողները կրնան հասկնալ. տարօրինակ խօսուածք մը ունի ան. բառերը կ'երկարէ հնչուն չեշտով մը որ աւելի ազդու ազաւորութիւն մը կը թողու վրադ։ Պր. Մունէ-Սիւլլի՝ բառին բովանդակ նշանակութեամբը հոգ ոդերգու մ'է որ գիտէ յուզելու, լացնելու արուեստը՝ թատերական նրբութիւններով հանդերձ։

...«Օթելլո»ի վերջին արարուածին վերջին մասը յաջողութեան գագաթնակէտը հասաւ։ Մունէ-Սիւլլի ամէնէն առաջ կ'ըլլայ իր դերը. անիկա կ'ապրի իր դերին մէջ. արդէն եթէ ինք չյուզուէր, չպիտի կարենար յուզել իր լայն կուրծքին տակ սիրտն ա՛լ տրոփէր, բարախէր կը գաղրի, կ'այրի՛, կը բանկի՛ անիկա. . . «Տէզտէմոնա՛, Տէզտէմոնա՛. . .պոչած ժամանակը ինք կը սարսռայ եւ ելմը կ'որոտայ։ Երբ մաղերը կը փետէ, թուլիներն ու զգեստները կը ըզկտէ, երբ ժակօի բերնէն կը խլէ սոսկալի գաղտնիքը, չե՛ս ըսեր թէ դիմացինդ Մունէ-Սիւլլի տեսարանն է, այլ կը կարծես թէ անիկա Օթելլօն է, ըսուն իսկ Օթելլոն, Մաւրիտանացին։

Օթելլօ, իր կինը՝ Տէզտէմոնան խղդելէ ետք, ինքզինքն ալ սպաննեց թատերաբեմին կատարեալ մթութեանը մէջ՝ սուր, տառապագին, սրտառուչ ճիչեր արձակելով. մինչ ամբոխն առանց չչուկ մը հանելու կը դողդղա՛ր։ Յետոյ ինքզինք կը նոջն անկողինը քաշքշեց, ու երբ սոսկալի գալարումներով անոր շրթունքներուն հասնել կը չնար ու կը մրմնջէր աղեխարշ ձայնով մը «Շրթունքդդ վերջին համբոյր մը պիտի առնեմ ու անա՛նկ պիտի մեռնիմ . . .» ահա՛ նոյն միջոցին յուզմունքի ու ծայրայեղ ոգեւորութեան մը մէջ, ամբողջ թատերասրահը կը թնդար անվերջանալի «Կեցցէ»ներով ու խլացուցիչ ծափահարութիւններով մինչ վարագոյրը տակաւ վար կ'իջնէր կրկին ու կրկին բացուելու համար։

Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻԱ. ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.— Կէս օրէն ժամ մը առաջ Նախարարներու խորհուրդը գումարուեցաւ Ֆօրէյն Օֆիսի մէջ, նախագահութեամբ Լորտ Սալզպէրիի եւ տեւեց մէկ ժամ։ Դահլիճին խորհրդակցութիւնները գլխաւորապէս կեդրոնացան Խորհրդարանի բացմանը Թագուհիին կարդալիք դահլիճին եւ Լորտ Սալզպէրիի լորտերու ժողովին ու Պալֆուրի եւ Զէմպրլէնի ալ Երեսփ. ժողովին մէջ ընելիք յայտարարութիւններուն վրայ։ Նախարարական այս նիստն ամբողջապէս Թրանսվալի գործերուն նուիրուած էր։ Պրայմրնի մէջ մեծ միթինգ մը գումարուեցաւ Հարաւ-Ափրիկէի մէջ կառավարութեան հեռուեւած քաղաքականութեան ուժ տալու համար։

—Զօրահանուրեան շաբաթականը. —Հոկտ. 17ին աւարտած պիտի ըլլայ ամբողջ պահեստներուն շարժման մէջ գրուելուն գործողութիւնն եւ 20ին ալ 15 կառավարութիւններ Սուլթանմերը պիտի փոխադրեն այս դունդերն որոնք կազմ ու պատրաստ պիտի ըլլան մեկնելու։ Ծովային նախարարութիւնն որոշեց ա՛լ ուրիշ շպենտներ չվարձել, մինչեւ որ արդէն վարձուածները չմեկնին։

Օրանժի եւ Թրանսվալի փախստականներուն ի նպաստ Լոնտոնի Լորտ քաղաքապետին բացած հանգանակութիւնը կը հասնի 45,000 մանր. ոսկիի։

Իրլանտական լրագիր մը կ'ըսէ որ Պոէրատէր յանձնախումբը որոշած է Թրանսվալի իրլանտական գնդին մեռելոցաց դրօշ մը դրկել։ Մինչեւ հոն կը դումարուին հանգանակներ համար երիտասարդներն որ անգլիական բանակին մէջ չծառայեն։

Թրանսվալ մեջ—Պատերազմին ամէնէն շահեկան եղելութիւնն է Պոէրներուն անգլ. ամրացեալ եւանկիւնին՝ Լատիմիթհ-Կլէնդօէ-Տընտիի վրայ յարձակիլը, որուն վրայ սակայն ամէնէն քիչ լուրը ունինք։ Իսկ ամէնէն աւելի զզուեցնող եղելութիւնն ալ անգլ. զրահապատ կառախմբի մը դերի ընուելն է, որուն մանրամասնութիւնը ստորեւ պիտի տանք։ Մեր հեռագիրներու բաժնին մէջ արդէն օրն օրին հրատարակեցինք Պոէրներուն դէպի Նատալ յառաջխաղացման լուրը։ Պոէրներն Ալպէրթինան զրաւելէն ետք, Վան-Ռենէնի եւ Թինթավալի կիրճերէն առաջանալով մտած են Պրաքվալ եւ Միտլընալ, երկուքն ալ Նաթալեան հող։ Ուրեմն ալ յայտնի է որ Անգլիացիները Հարաւ-Արեւմուտքէն յարձակման մը ենթակայ են։

Էտինբուրկի «Սքոչմէն» լրագիրը հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ։

«Վան-Ռենի կիրճը անցնող Պոէրները ունին 11 թնդանօթ։ Այս պահուս ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ։ Զօր. Հուլայթ 12 թնդանօթ ունի կը յուսայ վրայ ելլել։»

—«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը Ուր. կէսօրին հեռագրած է։ «Զօր. Սըր Ճօրճ Հուլայթի հրամանատարութեան տակ ամբողջ զօրաբանակներէն ամուսած զունդերէն բաղկացեալ զօրքերու Ջոկատ մը մեկնեցաւ այս առաւ, խուզարկութիւն մը ընելու Ագթոն-Հոլմէսի մէջ, որ Լատիմիթհէն 15 մղոն հարաւ-արեւմուտք կը գտնուի։»

Բիլիթերմարիցպուրկէն Հոկտ. 13 (Ուր.) թուականաւ հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Օրանժի Պիւրկրներուն եւ Զօրավար Հուլայթի զինուորներուն մէջ ճակատամարտ մը անխուսափելի է։ Պաշտօնատարները Պոէրներուն ճամբուն վրայի փոքր քաղաքները կը պարպեն։ Վերջապէս առաջին հրամանատար Զօր. Ճ. Հուլայթի եւ իր սպայակոյտին պետ զօր. Սըր Ս. Հընթըրի հրամանատարութեան տակ անգլիական զօրաւոր դունդ մը Լատիմիթհէն դուրս ելաւ՝ դէպի հարաւ-արեւմուտք Պոէրներուն ճամբան կտրելու համար։ Այս գնդին նպատակիկէն է յառաջանալ Ագթոն-Հոլմէս։

Կարեւոր որ Սըր Ճօրճ Հուլայթի յանդուգն շարժումով մը կ'ուզէ Պոէրները յանկարծակիի բերել, նախ իր բովանդակ ուժով հարաւ. հարաւմուտքէն քաղելով Օրանժի Պոէրներուն դէմ, զանոնք Նատալէն կտրելով, ճիշտ ժամանակին Կլէնդօ հասնիլ կը մտադրէ՝ հիւսիս-արեւելքէն եկած յարձակման պիտակրելու համար։ Անշուշտ այս ալ կ'իմանանք։ Շատ հաւանական է որ Սըր Հուլայթի յաջակցիչը այս եղած ըլլայ. բայց եթէ իր ամրութիւններուն հետեւ ապաստանի՝ երկու օր չանցած իր ծոլու հետ ունեցած հաղորդակցութիւնը պիտի կորսնցնէ։ Վերջին զօրավարին հրամանատարութեամբ սահմանագլուխը անցնող Պոէրներու թիւը 12,000 կը հասնի, իսկ Ճ. Հուլայթի ունեցած զօրութիւնն ալ անկեղծ աւելի ըլլալու չէ։

Զրահապատ կառախմբին գրաւումը.— Մաֆքինկ վանդի մէջ էր, Մաֆքինկի կ'սպասնար զօր. Գրանժէ որուն 6000 Պոէրները սակայն հրետանի չունէին։ Հարիւրապետ Նէսպիթի հրամանատարութեամբ դաշտային երկու թնդանօթ եւ թնդանօթաձիերներու դասակ մը ճամբայ հանուեցաւ։ Բէմպրէյէն զրահապատ կառախումբի։ Գիտէին որ զրկուած օգնութիւնը նոյն իսկ կորսնցնելու վայրկեան մը չունէր, թէ երկաթուղի դծին ամէն կողմէն կ'սպառնար թշնամին։

Կառախումբը ուրեմն Վրիսուրկէն ընկնելու չդիմադրող կը սպասար։ Երկաթուղիի դիծը Թրանսվալեան հողը կը մտնէ Քրայ-Բան ըսուած տեղը որ Մաֆքինկի եւ Վրիսուրկի կէս ճամբուն վրան է։ Հոս էր որ Պոէրները կ'սպասէին։ Իրենց լրտեսներու միջոցաւ Վրիսուրկէն մեկնող կառախմբին մասին տեղեկութիւն առած էին։ Խնամքով ընտրուած զիրքերու վրայ երկու թնդանօթներ զետեղած էին Պոէրները որոնք չիտակ ուղղուած էին ճամբուն այն կէտին վրայ՝ ուսկից երկաթեայ ձուղերը վերցուած էին կանխաւ։ Բիչ մը հեռուն Պոէրներու զրպտիկ դունդ մը ճամբան կը զոցեր։ Հարիւրապետ Նէսպիթի, երբ թշնամին տեսաւ՝ կրնար մեքենան յետ ընելով ետ դառնալ եւ այսպէսով դուցէ ազատել իր կառախումբը։ Բայց հարիւրապետ Նէսպիթ լաւ եւս համարեց իր թշնամիները չսխալեցնել ու գլել անցնիլ։ Բայց, անոնց հասնելէն առաջ, կառախումբը արդէն գծէն դուրս եղած էր։ Նոյն վայրկենին Պոէրներուն հրետանին սկսաւ վրաները ռումբերու տեղատարափ մը պոռթկացընել։ Հարիւրապետ Նէսպիթ իր երկու թնդանօթները հաստատած ու զետեղած էր բլուրարձակ վակոնները։ Այնպէս որ չկրցաս զանոնք գործածել։ Վերջին վակոնը արդէն խորտակուած՝ միւսներուն վրայ ալ անձրեւի պէս ռումբ կը տեղացնէին Պոէրները։ Այս մասին մանրամասնութիւնները գեռ կը պակսին։ Բայց հաւանական է որ անգլիացիներուն կորուստը մեծկակ եղած ըլլայ։ Հեռագիրը արդէն հաղորդեց որ 15 մեռեալ ունեցեր են։ Եւ իրաւ ալ ամբողջ մէջի զօրքերը կամ բռնուած եւ կամ դերի տարուած են։ Այս փայլուն գործը տեսնողը Գրանժէի զօրագունդին ոգեղէն մէկ մասն է։ Ուրեմն ա՛լ Ռուսէսպայի եւ Քրայ-Բանի մէջ երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները դադրած են։ Բայց դէմն ամէն կողմէն ալ միանգամայն կ'սպառնան Պոէրները։ Տէ Ակրէն մինչեւ Վրիսուրկ գտնուած գիծը պաշտպանելու համար թէեւ զինուորներ դրկուեցան, բայց չպիտի բաւեն։ Կ'ըսուի թէ Բէմպրէյի քիչ մը դէպ ի հիւսիս Ֆուրթին Սթրէյսմի վրայ Պոէրներու կողմէ եղած յարձակման նախապատրաստ մը անցաղողութեան մատնուած է։

ՍԻՍԻԼ ՌՈՏՍԻ ԱՆՑՈՒՑԱՔ ՄԷԿ ՎԸՏԱՆԳԸ «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կ'ըսէ թէ անցեալ Ուր. օր Բարեյուսոյ հանրաւաւոր կուսակալ եւ Պոէրներու մէկ հատիկ «աչքին լոյսը»—չմոռնանք ըսել որ ասոր գլուխը բերողին Պոէրները կլորիկ գումար մը խոստացած են—Սէսիլ Ռոտս գերի պիտի խնար Պոէրներուն ձեռքը, իր Բէմպրէյ ըրած չուստիպոյթ ճամբորդութեան միջոցին։ Իր նստած կառախումբը կայնեցուցին անպաշտպան կայարանի մը մէջ որուն շուրջը Պոէրները կը վիստային որոնցմէ թէեւ շատերը իրեն այցելելու բայց չկրցին ճանչնալ։—(Կ'երեւի որ ծրագրեալ էր։)

Արեւմտեան սահմանագլխին վրայ. Մաֆքինկէն ընաւ լուր չկայ՝ Բրայ-Բանի հեռագրական գիծը քանդուած ըլլալուն։ Հաւանական է որ Բրոնժէ հիմայ քաղքին վրայ յարձակած ըլլայ։ «Տէյլի Մէյլ» կը ծանուցանէ որ արդէն երկու յարձակում յետս մղուած է։

Դարբի մէջ Նախարարապետ Պ. Շրայնրը Խորհրդարանին առջեւ անցեալ Շաբ. օր ուղեց ճշդել դաղթականութեան բռնուած դիրքը որ Անգլիացի պատուախնդիրներ կասկածանքի կ'ենթարկեն։ Նախարարները, ըսաւ, իրենց պարտքը պիտի կատարեն եւ պիտի Ջանան որ դաղթականութիւնը թշնամութենց անմասն մնայ։ Մտքերը հանդարտեցնելու համար կառավարութեան հրատարակած շրջաբերականը լաւ արդիւնք տուաւ։ Պ. Շրայնրը համոզած է երեսփոխանները որ իրենց պատկանեալ շրջանակներուն մէջ այս հանդարտեցուցման նպատակն։

Նախարարապետը վերջացուց իր ճառը ըսելով. «Պատմութիւնը տէն ոք պիտի գտնէ իր գործերուն համեմատ։ Եթէ մենք չկրցանք բովանդակ Հարաւ-Ափրիկէի մէջ խաղաղութիւնը պահպանել, աղաչենք գտնէ որ պատասխանատու խաղաղութիւն մը թագաւորէ ամբողջ մեր սիրելի երկրին վրայ։

Սըր Բիտվըրս Պրիրրի մեկնումը.— Հարաւ-Ափրիկէի անգլ. զօրագունդերուն Ընդհ. հրամանատար Սըր Բիտվըրս Պրիրր Հոկտ. 15ին մեկնեցաւ Լոնտոնէն իր սպասյակոյտով «Տիս-Նոդար-Բէյլ» դրահատորը նաւելու համար Սուվէյ-Թրիներէն։ Այս մեկնումը տարի մը եղաւ։ Վիքթորիա կայարանը հաւաքուած ահագին բազմութեան մոնաւանդ այն լուրին վրայ թէ Կալլէսի անձամբ հրամիջոցի ազդանշան պիտի տար Սըր Բիտվըրս Պրիրրի։

Զօրավարն երկար տարի ծառայութիւններով ընդունուեցաւ, որոնք վերսկսան երբ քսանի մը վայրկեան հոգ Կալլէսի իշխանն ու Բէմպրիճի դուքսը պարտական կառքերով հասան։

Պատերազմական Նախարար Լորտ Լանսդաուն, Լորտ Ռոբրէյ եւ Պատերազմական Նախարարութեան դլխաւոր պաշտօնատարներէն նմանապէս ներկայ էին։

Այն պահուն երբ չղոկատարը ճամբայ ելաւ, Կալլէսի իշխանն եւ Բէմպրիճի դուքսն իրենց գլխարկը շարժեցին վերջին անգամ մըն ալ ողջունելու համար այս զինուորը որ Անգլիոյ բանակը իրեն հետ կը տանէր Հարաւ-Ափրիկէ։ Յետոյ կայարանէն մեկնեցան ժողովրդին ցոյցերուն մէջ որ սկսած էր «Ռուլ Պրիթանիա» Ազգերգն երգել։ Սըր Բիտվըրս Պրիրրի բազմաթիւ ճամբեր կը պատրաստեն «Յիշեցէ՛ք Մարտուան»։ Իրիկուան «Տիս-Նոդար-Բէյլ»ը Սուվէյ-Թրիներէն մեկնեցաւ։

Զօրագունդերու խումբ մը որ վեց վոխադրանաւ կրնայ լեցնել, յաջորդիկ Ուր. օր նաւանգաստէն պիտի մեկնի։ Միւսնոյն թուով Ջոկատներ պիտի զրկուին մինչեւ որ առաջին զօրաբաժինին թիւը լրանայ։

ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏԸ.— Զօրավար որ Կալլիֆէ Պատերազմական գործոց Նախարարը, Հասարակապետութեան Նախագահին ատորպրութեան ներկայացուց հրամանագիր մը որով Նախարարը կը պատուիրէ ամէն ատաֆանի զինուորականներու որ միշտ եւ ամէն տեղ իրենց համազգեստ պահեն, նոյն իսկ զինուորական ծառայութենէն ետքն ալ։ Այնքարհնական զգեստ հագնելը զինուորականներու համար պարդ թոյլատրութիւն մ'էր, որ ժամանակէ մ'ի վեր ընդունուած էր, օրինաւոր է։ Նոյնիսկ կան ծեր պետեր, որոնք ընաւ չէին ուզեր հնաոանդիլ մոտաւ ոտ այնքան փոխիսոտ եւ երբեմն ալ ծաղրելի է եւ որուն «աշխարհականները» կը յարմարին, երբեք ի նկատի չէին առներ այդ թոյլատրութիւնն եւ միշտ իրենց համազգեստը կը կրէին։ Համազգեստն աշխարհական զգեստի հետ փոփոխելու թոյլատրութիւնն սկսած էր 1879էն ի վեր Ֆառ զօրավարին թոյլատրութեամբ։ Օտար բանակներու մէջ, համազգեստի մշտական կրումը բացարձակապէս սովորական է, այսպէս է զոր օրինակ Գերմանիա, Աւստրիա Հունգարիա, Իտալիա եւ այլն։

Իրաւ է թէ զինուորականին համար իր ծառայութենէն զուրս, աշխարհական զգեստ հագուելն առաւելութիւններ ունէր, սակայն անպատեհութիւններն ալ շատ էին, մանաւանդ որ կրնային չափազանցութիւններ ալ տեղի ունենալ։ Պ. ոը Կալլիֆէ որ ինքն ալ համազգեստի ջերմ պաշտպաններէն մէկն է եղեր, իբր նախարար կ'ուզէ որ համազգեստի կրումը ընդհանրանայ եւ ստիպողական դառնայ բոլոր բանակին մէջ։ Միայն այդ ընդհանուր պարտականութենէն զերծ կը մնան Բարիզանակ զինուորականներն եւ արձակուրդի գնացողները։ Այս թոյլատրութեան պատճառն ալ այն է որ անթիւ զինուորներ եւ զինուորականներ կ'երթեւեկեն մայրաքաղաքին մէջ, եւ համազգեստն անթիւ ու անհամար բարեւումներու պատճառ կ'ըլլայ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ 25ՐԴ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ.—Ծովու մէջէն երբ Մարսիլիան կը տեսնուի, այն լեռներն որոնց անիկա կը յենու, կը նմանին Ցունական կամ Առասիկեան լեռներուն Իրենց գագաթները կապոյտ երկնքի մէջ որոշապէս կ'երեւին, իսկ իրենց ոտքին ստորոտը կապոյտ ծովը կը տարածուի։ Այն յոյն նաւապետներն որոնք եկան Մարսիլիան հիմնելու, հայրենիքը գտած զգացումն ունեցած ըլլալու էին։ Քրիստոսէ 599 տարի առաջ, Ցոյն նաւատորմիղ մը Ասիոյ քաղաքներէն մեկնելով՝ եկաւ այդ կողմերը։ Այդ յանդուգն նաւարկողներն անմիջապէս տեսան որ այդտեղ կարելի էր սքանչելի նաւահանգիստ մը չինել, իրենց քաղաքական եւ վաճառականական նախաձեռնութիւնները մտածել տուին թէ կարելի էր այնտեղ քաղաք մը չինել որ Կորուական բոլոր երկիրներու մեկերանցը կրնար ըլլալ։ Այն օրն որ Ցոյներն հասան այնտեղ, տեղին տիրող Նանս պետը մեծ խնջոյք մը կուտար, իր աղջիկը՝ Ժիթիս պէտք էր այն օր ըստ սովորութեան, ամուսին մը որոշել հոն ներկայ երիտասարդներէն մէկուն գաւաթ մը ջուր ներկայացնելով։ Նորեկներու պետը Փոքիոս, հիւրասիրութեան օրէնքի համեմատ, հրաւիրուեցաւ խնջոյքին եւ ի մեծ զարմացումն ներկաներուն, Ժիթիս անոր ներկայացուց գաւաթը։ Դեղեցկատեսիլ օտարական իր տարազներով աւելի ազդեցութիւն էր ըրած աղջկան վրայ քան բոլոր բարբարոս պետերը։ Նանս իր աղջկան ընտրածն հաստատեց եւ իր նոր փեսին ընկերներուն բաշխեց այն երկիրն ուր նոքա ցամաք եկեր էին։ Ցոյներն անմիջապէս այնտեղ քաղաք մը հիմնեցին եւ զայն անուանեցին Մանսիլիա կամ Մասսիլիա եւ որ յետոյ Մարսիլիա եղաւ։ Ահա այս է այն պատմական եւ առասպելաբանական եղելութիւնն որուն քանի մը օրէն պիտի տօնեն Մարսիլիացիները։ Դիւրաւ կը հասկցուի որ Մարսիլիացիներ հարստանան իրենց ծագման վրայ, քանի որ իրենց նախորդները յունական քաղաքակրթութիւնն այդ կողմերը բերելով, բարբարոսութեան դիմադրելով, տարածելն լուսաւորութիւնը։ Այն փոքրիկ քաղաքն որ հիմնելի տեղ գործածուեցաւ, այժմեան Մարսիլիոյ եւ որ Փոռէ կ'անուանուէր, այսօր այլ փոքր քաղաք մ'է 7-8000 բնակիչներով։ Սակայն քաղաքացիներն ուղած են Մարսիլիոյ տօներուն մասնակցիլ, ուստի պատուիրակութիւն մը զրրկած են Մարսիլիոյ տօներուն կազմակերպող յանձնաժողովին։ Այդ պատուիրակութիւն երէկ Մարսիլիա հասած է, անոր նախագահն է Տօքթ. Կէօրկիասէ։ Պատուիրակութեան շատ եռանդուն ընդունելութիւն մը ըրած են Մարսիլիացիներն։

ԲՈՆՆԻ, ԱԲԱՅԻ.—Շատ ծանր խնդիր մը պիտի լուծուի այս մօտ օրերս անգլիացի ներկայացուցչէ մը եւ Ֆրանսայի պատուիրակի մը միջեւ։ Անդիր է իմանալ թէ անգլիական թէ Ֆրանսական անդամմասրան(!) չէ որ ձեռքով կամ ոտքով տեղի կ'ունենայ այդ մենամարտը, առանց դէնքի—է որ նախապատրաստի է։ Եթէ մինչեւ այսօր այդ վիճաբանութիւնը տեղի չէ ունեցած, պատճառն այն է որ Անգլիացին բնաւ չէ ուզած պօքսի (անդամմարտ) մէջ, իր բանցիին զատ ուրիշ բան գործածել, մինչ Ֆրանսացին բանցի հարուածին վրայ կ'աւելցնէ ատրցին ալ։ Եթէ քաղաքավարութեան համար, Անգլիացին չ'ուզեր իր ձեռնոցները հանել, Ֆրանսացին միեւնոյն չարժառիթով չ'ուզեր իր կոշիկ-

ներէն բաժնուիլ։ Վերջապէս խնդիրն որոշուած է, Ֆրանսա եւ Անգլիա գոնէ մէկ կէտի վրայ համերաշխ պիտի ըլլան։ Անգլիացին Ժէրրի իր ձեռնոցները, Շարլըմոն իր կօշիկները պիտի պահէ։ Կուսին ճիշտ օրը դեռ որոշուած չէ, սակայն արդէն մեծ աղմուկով կը խօսին այդ մենամարտին վրայ, մանաւանդ որ աղդային պատուի խնդիր մը կայ անոր մէջ։ Բարեբախտաբար Ֆրանսայի համար իր ներկայացուցիչը՝ Շարլըմոն տիեզերական հռչակ մը ունի ու չատ գնահատուած է, մանաւանդ որ նա արդէն յաղթած է Անգլիացի մարքիզ Ռէյնպիւրիի որ անգլիական պօքսով զբաղող թերթի մը խմբագրապետն է։ Այս կէտը քաջալերիչ է Ֆրանսայի համար։

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Երէկ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ինչպէս դրած էինք մեր Դ. օրուան թիւով, Խան Ժողովը գումարուեցաւ Սահնապետութեամբ Բարձր. Ցարութիւն բաշա Տատեանի։ Քաղ. Ժողովէն ներկայ էին Վահան. Ստեփան բաշա Արսլանեան, Գ. Է. Նորատունկեան, Տիգրան Է. Եուսուֆեան, Իլիաս Է. Զայեան, Դր. Է. Խաչերեան, Սեղոմ Է. Տէմիրճիպաշեան, Մ. Է. Սէթեան, Դր. Է. Գարակէօզեան ու Տիգրան Է. Տէր Ներսէսեան. Կրօն. Ժողովէն՝ ալ ներկայ էին երկու Առենապետ Սրբազանները, Պատր. փոխանորդ Գ. եպիսկ. Ճէվահիրճեան ու քահանայ անդամները։

Դիւանին կողմէ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ։

«Խան Ժողովն իր նախորդ նստին մէջ հասու լինելով այն բանակցութեան որոնք կը վերաբերէին Պատրիարքարանի կարեւոր խնդրոյ, որոշած էր նկատողութեան առնել անոնց արդիւնքը՝ յաջորդ նստին։

Ժողովն այսօր (երէկ) Բ. Դիւանէն ուղղուած պաշտօնագրերէն զոհութեամբ լսեց Կայս. Բարձր Իրատէներն ինչ ինչ խնդրոց վրայ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Քաղ. Ժողովոյ անդամներէն Վահան. Իւթիճեան, Խաչերեան ու Զայեան Է.Է.նտիները պատուիրակ կարգուեցան՝ Ամենս. Ս. Պատրիարք Հօր հաղորդելու խորհրդակցութեանց արդիւնքը։»

ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՅԵՐԷՆ

ՄԱՀԱՊՈՒԺ

Տ ՄԱՐԳԻՍ Ա. ՔԱՇԱՆԱՅ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆՑԻ

Անցեալ 24էն Ուր. օր առաւօտեան դէմ Թիֆլիսի Աւետաց Ճիկրաչէն եկեղեցի Աւագերէցը Սարգիս աւագ քահանայ Աղաջանեանց որ դրեթէ 60 տարեկան էր, յանկարծամահ եղաւ։ Անցեալ 27էն Բ. օրը երեկոյեան դէմ դագաղը իր բնակարանէն դուրս բերին մեծ հանդէսով.

Դագաղը բռնած էին չուրջառաւորեալ քահանաներ, որոնց կը հետեւէր Ս. Առաջնորդը չրջապատեալ քահանաներով, յետոյ կուսակցային Թիֆլիսի Բ. Կիսնաղնոցի հայ աշակերտները, որոնց կրօնագիտութեան եւ Պատմութեան դասեր կ'աւանդէր հանգուցեալ աւագ քահանան։ Ժողովուրդի խուռն բազմութիւնը որ դրաւած էր ամբողջ փողոցները, կը հետեւէր աշակերտներուն։ Նոյն եկեղեցոյ նախակրթարանի աշակերտները եւ աշակերտուհիները եկեղեցոյ դրան առաջ չրջան մը կազմեցին ու իրենց վերջին յարգանքները մատուցին իրենց սիրեցեալ Աւագերէց քահանային, որ նոյնպէս այդ երկու աշակերտներուն ալ Կրօնագիտութեան դաս կ'աւանդէր։ Օձման արարողութենէ ետք կը ցաւիմ ըսել թէ դամբանականը ո՛չ Ս. Առաջնորդը խօսեցաւ եւ ո՛չ պատարագիչ վարդապետը, այլ Տէր Զաքարիա Ա. քհնյ. Զարգարեանը որ մի առ մի նկարագրեց Տ. Սարգիս Ա. քահանայի երեսնամեայ քահանայագործութեան մէջ ըրած բանիրուն գործունէութիւնը եւ իբրեւ հովիւ եկեղեցոյ անձերի կատարել է իր քահանայութիւնը։

Դամբանականէն ետք ողջոյնի ժամանակ Սարկաւագը, փոխանակ վանք. քահանային ողջոյնը տանելու, դարձեալ պատարագիչ Հայր Սուրբէն ողջոյն առաւ եւ Առաջն. Սրբազանին տուաւ, որ չենք գիտեր ինչո՛ւ վանք. քահանայի օձեալ ճակատը չհամբուրեց իր ողջոյն, որ հակառակ է այնպէս ընել, եւ քահանաները ողջոյնը վանք. քահանային տալն համբուրելով Օձեալ Սուրբ Գեսքը։ Ս. Պատարագի արարողութենէն ետքը, թափոր կազմուեցաւ դէպի Վ.երայ կոչուած թաղին Ազգ. գերեզմանատունը որ քաղաքին ծայրն է։ Ճանապարհին տեղ տեղ 4 անգամ աւետարանները կարդացուեցան ըստ եկեղեցական օրէնքի։

Ցուղարկաւորութեան հանդէսին մէջ աչքի կ'ինային 3 պակներ որոնք բռնած էին Կիսնաղնի աշակերտները. մին ձիկրաշէն եկեղեցոյ երեսփոխաններու կողմէն, միւսը Թիֆլիսի իգական Շրդ. Կիսնաղնիայի հայ աշակերտուհիներու կողմէն որոնց Կրօնագիտութեան ուսուցիչն էր վախճանեալը եւ Յրդ.ը Թիֆլիզի արական Շրդ Կիսնաղնի հայ աշակերտներու կողմէն որ անոնց ալ Կրօնագիտութեան ուսուցիչն էր. նաեւ հանգուցեալի 3 պատուանշան ոսկի խաչերը որոնց 2ը մէկ բարձի վրայ էր, իսկ միւսը ուրիշ բարձի վրայ, այդ ոսկի խաչերէն մին Գէորգ Դ. կաթողիկոսէն ընդունած էր իբր իւր բարձրագոյն ծառայութեան փոխարէն, միւսը Մակար Ա. կաթողիկոսէն իսկ Յրդ.ը այժմու Ն. Ս. Օծութիւնէն։

Մինչեւ ճանապարհին կէսը դագաղը քահանաները բռնած էին եւ այդ միջոցին ալ Առաջ. Սրբազանը թողեց եւ վերադարձաւ իր ընակարանը, իսկ դագաղը մեռելակիր կառքին մէջ դնելով միւնոյն արարողութեամբ քահանաները չարունակեցին մինչեւ գերեզմանատուն։ Այն տեղ ալ կրօնական արարողութիւնները կատարելէ յետոյ, մարմինը հողին յանձնեցին եւ ժամը 11ու կէսին վերջացաւ միւնոյն օրուայ տխուր հանդէսը։

Թիֆլիս — ՇԱՒԱՐԾ

Սեպտ. 29

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Պաղատոյ Նէֆէֆը Լչրէֆ գաւառակի գայմագամ անուանուեցաւ Սէյմալ գաւառակին հրաժարեալ գայմագամ Բաչիտ էֆ.։

Նարութ գաւառակի (Թարապլուզ Ղարպ) գայմագամ Էշմէի նախորդ գայմագամ Շիւքրի էֆ.։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.—Թուրքիոյ ասիական նահանգներու քննիչ յանձնախմբին քարտուղար Մուհիտտին պէյ առաջարկ մը մատոյց կառավարութեան որով մինչեւ նորէն կը խնդրէ երկու հացի փուռեր հաստատել մայրաքաղաքիս մէջ, եւրոպական երկիրներու մէջ գտնուածներուն յար եւ նման։

ԿԱՅՍ. բժշկական ժողովն անցած Ուր. օր Տ.թիւ. Սթէդուլիի նախագահութեամբ գումարուեցաւ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց տարաբնոյկ հիւանդութեանց մասին։ Նախագահը իր կարծիքը յայտնեց վերջին երեք ամիսներուն մէջ օտար երկիրներու մէջ տիրող ժանտախտի մասին որոնքան չտարածուեցաւ նորէն ձեռք առնուած առողջապահիկ միջոցներու։ Պասրայի մէջ ծագած հնդկախտն ալ առաջ եկած է գործաւորներու խմնումէն որոնք արմաւի եղանակին այն կողմերը կը լեցուին.արդէն հնդկախտի դէպքերը Պասրայի քաղաքէն հեռու վայրի մը մէջ կը պատահին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. Երէկ կէս օրին Անգլիական դեսպան Սըր Նիքոլա Օ'քոնոր Անգլիացի նաւաստիներու հիւանդանոցն այցելելով ամէն յարկերն ու սրահներն ալ պատեցաւ։ Իրեն կ'ընկերանար նոյն հիւանդանոցին Հայազգի բժիշկ Տօքթ. Գէորգ Յովհաննէսեան եւ ուրիշ երկու հիւանդապահներ որոնք պէտք եղած բացատրութիւններն կուտային դեսպանին։ Դեսպանը չատ դոհ մնաց իր այցելութենէն եւ իր քաջալերիչ խօսքերը մեծ տպաւորութիւն ըրին նոյն հիւանդանոցին բժշկական մարմիններուն վրայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.—Նախընթաց օր անգլիական մարտանաւերը Սէլանիկէն մեկներ են։

—Ռիւժիի Սեպտ. ամսուան հասոյթը եղած է 171,000 ոսկի։

ՊԱՇՏՕՆԻՑ ՅԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ.—Նախարարաց Խորհրդի մէկ որոշումով, որ վաւերացուած է Կայսերական Իրատէով, այն պաշտօնեաները որոնց մասին բացուած քննութիւնը հաստատէ թէ ապօրէն ընթացքի մէջ երբեք չեն գտնուած, բաց մնացած պաշտօններու իրը ընտրելի պիտի կարենան ներկայանալ։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ վարժարանէն այս տարի 14 չրջանաւարտ եղան որոնցմէ 3ը նկարչութեան եւ 11ը ճարտարապետութեան հետեւած են։

Բ. ԴՈՒՌԸ.—Բչ. օր Հանր. կրթութեան նախարար Զիւհտի բաշա Բ. Դուռն երթալով Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

—Ամերիկեան դեսպան Պ. Շեթրաուս, Միացեալ-Նահանգներու վարչապետին՝ Պ. Կրիսպիի հետ Բ. Դուռն երթալով Արտաքին գործերու նախարար Թէվֆիգ բաշայի հետ տեսակցեցաւ եւ Պ. Կրիսպիը նախարարին ներկայացուց։

—Պուլկարիոյ գործակատարը Պ. Կէչոֆ նախընթաց օր Բ. Դուռն երթալով Արտաքին գործերու նախարարին հետ տեսակցեցաւ։

ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ.— Հելլենական դեսպան իշխան Մաւրոքորդաթօ Գչ. գիշեր հայկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպաններէն ոմանք։

ՄԱՔՍԻՆ ՓԱԽՑՈՒԱԾ ԳՈՀԱՐԵՂԷՆ.—Թղթատարական վարչութեան աւանդներու արձանագրիչ պաշտօնեային կասկածանքին վրայ, Մօրարհէյ Ավրամ հասցէով եկած ծրար մը բացուեցաւ ի ներկայութեան տիրոջ եւ մաքսային պաշտօնէի մը։ Ծրարին մէջէն երեք հատ անտաշ թանկագին քարեր գտնուեցան, զորոնք, մաքսային գնահատիչը 3,000 ոսկի արժէցուց։

ԻՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Գչ. օր 2000 իսլամ գաղթականներ հասան մայրաքաղաք, որոնք ընդհուպ Իզմիտ զրկուեցան, ուրկից Էնկիւրի պիտի ուղեւորին հոն բնակութիւն հաստատելու համար։

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄ.—Երեք չարագործ Բէլմպէր գեղէն քիչ մը անդին, Սօքիայէն (Իզմիր) երկու ժամ հեռու տեղոյն երեւելիներէն Սօքրատ Տէմօկլու անուն մարդ մը առեւանգեցին եւ լեռը տարին։ Զինուած գեղացիներ չարագործներուն ետեւէն ինկան սակայն չկրցին ձերբակալել զանոնք։ Տեղական իշխանութիւնները ամէն միջոց ձեռք առած են չարագործները ձերբակալելու համար։

ԳՍԱՀԻՐԷԻ Խոտներու պարտիզքը Հապէշ պատուիրակութեան հաւանութիւնն առանալէ ետք Եոհաննա եւ Խաքանդուրանի եպիսկոպոսները, Կոճէմի թաղաւորութեան եպիսկոպոս նշանակեց։

ԶԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.—Զէմուրի (Եէմէն) գաւառակին փոխ-կառավարիչը պաշտօնանկ եղած է եւ դատի պիտի ենթարկուի պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած ըլլալուն պատճառաւ։

ԶԻՋԷՆԻ ԲԱՇԱ.—Երէկ առտու Պուտարէչթէն հոս հասաւ հունգարական ջրհանկիրներու պատուիրակութիւնը որ Պոլսոյ հրչէջ խումբերուն հրամանատար Զէյէնի բաշան չնորհաւորելու կուգայ օսմ. ծառայութեան մէջ մնալու 25ամեակին առթիւ։ Պատուիրակութիւնը այսօր պիտի ներկայանայ Զէյէնի բաշային։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Պ. Բանսա մօտերս Իզմիր պիտի երթայ՝ դրօսական պրոցոյտ մը կատարելու համար։

ՍԱՄՕՍ ԵՒ ՄԱՆԻԼԱ.—Նիքոլա Սթէլանիի անուն Սամօսցի մը որ չատ տարիներէ ի վեր Մանիլայի մէջ գտնուուն մը կը բանեցնէր, սպաննուեր է իր սպասաւորին կողմէ, որ կ'ուզէր տիրոջը հաւաքած դրամները իւրացնել։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալելով ոճրագործը հետեւալ օրը կախեր է։

ՀՆԴԿԱԽՏ. — Սեպտ. 25 էն մինչեւ Հոկտ. 3 Պասրայի մէջ հնդկախտէ 25 հոգի վարակուած եւ 19 հոգի մեռած են։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Ծովային առեւտրական դատարանը մնանկ յայտարարեց Զօրաւոր խանին տակ գտնուող Կիւրճեան Թովմաս եւ Կիւլլապեան Վահրամ անուն անձերը, որոնք 700 ոսկիի բաց մը ունին։

ԴԵՏՆԱՇՆԱՐԺԸ.—Հոկտ. 24ին Միլասի մէջ գետնաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեր է։

—Հոկտ. 4ի գիշերը Այտընի եւ Տէնիզլիի մէջ սաստիկ ցնցումներ պատահեր են, առանց ո՛ եւ է վնաս պատճառելու։

—Սեպտ. 22ի գիշերը Էրզրումի մէջ թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է։

ՆՊԱՍՏ.— Գչ. օր Նպաստամատոյց յանձնաժողովը օսմ. Պանքային մէջոցաւ 200,000 ղրշ. զրկեց Այտընի։ Մինչեւ հիմա 10,000 ոսկի նպաստ զրկուած է Այտընի։

—Տրապիզոնէն 290 ոսկի նպաստ զրկուեցաւ. ցարդ Տրապիզոնի նահանգին մէջ հաւաքուած նպաստը 2500 ոսկիի կը հասնի։

—«Ինիֆօն տը Բարի» ապահովագրական ընկերութիւնը 1500 ղրշ. նուիրեց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

1999 Հոկտ. 6. այսօր ծախուեցաւ.

ԱՐՄՏԻՒ. — 30ԹԵՆ.—Վանտա Ա. տեսակ 5-5 ղրշ. 25 փր. լիպայէն վար։ Բ. տեսակ 6-6 ղրշ. 25 փր.։ Զաղրա՝ առուտուր չեղաւ։ Աղիմա՝ Ա. տեսակ 5 ղրշ., Բ. մինչեւ 6 ու կէս։ Հաճար.—Տկար. Ա. նատոլ եւ Ռումելի քաշը 18 փր.։ Վարսակ.—Թաշը 15 փր.։ Գարի. — Անատոլ 25-30 փր. Ռումելի 29-33 փր. քաշը։ Լազուտ (մրսը).—25 փր. քաշը։ Կորեկ (տարը) գործ չեղաւ։ Թոչնակեր.—Նոյնպէս։ Կանեփ (քէնէվիր).—Նոյնպէս։ Շուշմա.—Մերսին քաշը 92-93 փր.։ Ալիւր.—Օտեսա տկար. Անատոլ քրմասը 72-76 ղրշ. պարկը. Սեպանիկ 74-75. Վանտա 78-79. Մարսիլիա 70-90. Ամերիկա 78. Պրաիլա 3 եւ 4 Նս. 82. 3 եւ 5 Նս. 81. 2 եւ 3 Նս. 80 ղրշ. 5 Նս. 74. Պուրիաղ 2 Նս. 80 ղրշ։ Լուբիա.—Սեպանիկ 100 քաշը 170 ղրշ. Տրապիզոն Բ. տեսակ 115 ղրշ.։ Սիսեռ.—Քաշը 95 փր.։ Բրինձ.—Ռիզոն Ա. տեսակ 100 քիլոն 43 ֆր.—անգլիական, պարկը 107 ղրշ.—Եգիպտական դամբիւղը 80 ղրշ.։

ԴԱՂԹԱՐԵՐԲ.—Խանվի.—Ա. տեսակ 7 ղրշ. 25 փր. քաշը. առուտուր չեղաւ. Բ. տեսակ 5 ղրշ.5 փր. Դ. տեսակ 4ղ ղրշ.։ Շաքար.—91-94 ղրշ. կենդանիները։ Կազ.—Զոյգ թիթեղ մտուկ 25 ղրշ. 20 փր.։ Սիպիր եաղ.—Ա. տեսակ 12 ղրշ. 20 փր. Բ. տեսակ 12 ղրշ.։ Դմակ իւղ.—(տակառով) Ա. տեսակ 7 ղրշ. Բ. տեսակ 6 ղրշ.։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 18 Հոկտ.

Ֆրանսական Ռանթ		100 27
Օսմ. Ռէժի	»	233 —
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	Ֆր.	21 95
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	112 25
Իտալական Ռանթ	»	91 85
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	552 —
Սպանիական Արտաքին	»	61 87
Թրանսվալ		41

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԱՐԻԶ, 17 Հոկտ.— Պօէրները Մաֆքինկի անցք. զօրքերուն մէկ մասն ետ մղեցին։

Երկրորդ կռուի մը մէջ Պօէրները ծանր կորուստներ ունեցան, լայնարերան թնդանօթներ չունենալնուն պատճառաւ։

—Թրանսվալէ հասած հեռագիրներ (անգլ. ճամբով) ո եւ է իրողութիւն չեն հաղորդեր պատերազմական գործողութեանց մասին։ Սակայն ուրիշ հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ Պօէրներու հրամանատար՝ Զօր. Ժուպէռ Զարլսթաունի մէջ հաստատուած է, որ վերջին դիւղն է Նաթալի երկրին մէջ երկաթուղիի գծին վրայ։ Զարլսթաունն ճիշտ Թրանսվալի սահմանագլուխն եղող Վրիհնայտի դիմաց կը գտնուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Խորհրդարանին արտասովոր նիստը բացուեցաւ այսօր դահլիճով մը որ ի վեր կը հանէ զինուորական ուժերն աւելցնելու պէտքը՝ պահեստի զօրքերը ի գլուխ կոչելով եւ հաւաստելով թէ հակառակ հարաւ-արիւկեան հանրապետութեան բռնած ընթացքին պատճառած դժուարութեանց, ամբողջ աշխարհի կացութիւնը խաղաղական է մինչ։ Դահլիճը կը ծանուցանէ այն ծրագիրներն որոնք պատրաստուած են Հարաւ-Ափրիկէի պատերազմական ծախքերը գոցելու համար։

—Երեսփ. ժողովին մէջ Դանձային նախարար Պ. Պալֆուր եւ գաղթական նախարար Պ. Զէմպրլէն ծափահարուեցան։ Ուղերձի վիճաբանութեան պահուն զինուորական նախկին աղատական նախարար Պ. Բամբէլ Պանըրման յայտարարեց թէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը չպիտի հակառակի պատերազմական վարկերու քուէարկման։ Բանախօսը քննադատեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը, որ անտեղի կերպով, անճարակօրէն գերիշխանութեան խնդիրը յարոյց. հարցուց թէ ինչո՞ւ համար կառավարութիւնը նոր տնօրինութիւններ չըներ։

—Հարաւ-Ափրիկէէն հասած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ անկարգութիւն ճակատամարտներ տեղի ունեցան Մաֆքինքի մօտ։ Պօէրները ուժանակով բեռնաւորուած կառախումբ մը օդն հանեցին։ Ռիւթերի հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ առաջին կռուին մէջ Պիւրկըր մը սպաննուեցաւ եւ երկու հոգի վիրաւորուեցան։ Երկրորդ կռուին մէջ Պիւրկըր մը սպաննուեցաւ եւ երկու հոգի վիրաւորուեցան։ Երկրորդ կռուին մէջ մը Անգլիացի եւ երկու Պիւրկը սպաննուեցան եւ երեք հոգի վիրաւորուեցան։

—Ֆիմպրլէյէ հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Սրիֆոնդէյնէ զրահապատ կառախումբ մը մեկնեցաւ խուզարկութիւն ընելու, համբան Պօէրներու հետ կռուի բռնուեցաւ։ Հինգ Պօէր սպաննուեցան եւ եօթը հոգի վիրաւորուեցան։ Անգլիացիները անձի կորուստ չունեցան։

—Տրնսոի քաղաքէն (Նաթալ) կիներն ու սղաքը դուրս եկան։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Զրոյցի մը համաձայն զէնքերով բեռնաւորուած գերմ. չոգենաւ մը որ Հարաւ-Ափրիկէ կ'երթար անգլ. յածաւորակի մը կողմէ գերի բռնուեցաւ Բօռ-Սաֆիի մէջ։

ԼՕՐԷՆՍՕ-ՄԱՐԲԷՋ.—Հոս հասած փախստականներ կը յայտարարեն թէ Պօէրները Մաֆքինկի առջեւ կռուի բռնուելով ետ մղուեցան ծանր կորուստներով։

ԲԱՐԻԶ.—Արդարութեան Բարձր. Ատեանի նախագահ Պ. Պէռանժէ, Օթէօյլի միջադէպին նկատմամբ, կը հարցաքննէ տեղական Բարսէվալը։

—Հակահրէական Դաշնակցութեան նախագահ Պ. Կէռէն վաղը պիտի հարցաքննուի։

—Այսօր գումարուած նախարարներու խորհուրդը որոշեց Արթոնի ներում չնորհել։

—Դաղթական նախարարութեան հաստատած վերջին յայտարարութիւնները կը ծանուցանեն թէ տեղական Ռէյնիէ իր առած վէրքերուն հետեւանքով մեռած չէ։ Վուլէ-Շանուան արշաւախմբին պետերն անհետացան։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրն եւմտական նախարար Պր. Միքէլի հրաժարականը մերժեց։

ԼՈՆՏՈՆ.—Աֆղանիստանէ կը չարունակեն տաղնապեցուցիչ լուրեր դալ։ Ինախատեսութիւն Էմիրին մահուան պատճառաւ պատահելիք խառնաչփոթութեանց Ռուսիա զօրադունդեր կը զրկէ սահմանագլխին վրայ։ Անկարգութեան կեդրոնն է Նաղարի-Շէրիֆ։

—Բորթուկալի հասութաբեր արժէթղթերու պահանջատէրերու Լոնտոնեան մասնախումբը Բորթուկալի կառավարութեան պատուիրակներուն հետ համաձայնուելու՝ Բորթուկալի պարտքերուն կարգադրութեան համար նոր տնօրինութիւններ ըրաւ։ Այս տնօրինութիւնները ֆրանսական եւ գերմանական պահանջատէրերուն պիտի հաղորդուին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Պաշտօնական լրագիրը կը հրատարակէ Պոհեմիոյ եւ Մօրավիայի մէջ լեզուներու գործածման մասին եւած հրամանագրերը։ Այս հրամարակը միւնոյն ատեն կ'որոշէ որ մինչեւ նոր կանոնագրին հրատարակումը որ կ'ուսումնասիրուի հիմա, ազգային լեզուներու գործածման մասին, առժամապէս պիտի կիրարկուին այն օրէնքներն ու սկզբունքները որոնք կը գործադրուէին Պոհեմիոյ մէջ 1897 Ապրիլ 5էն առաջ եւ Մօրավիայի մէջ ալ 1897 Ապրիլ 22էն առաջ եղածներէն։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Հոկտ.— Հոծ մեծամասնութեամբ մը Խորհրդարանը մերժեց Թրանսվալի խաղաղական պայմաններ առաջարկելու ծրագիրը։

ՄԱՏՐԻՏ.—Ուսանողներու յառաջ բերած անկարգութիւնները կը չարունակուին։

ԲԱՐԻԶ.—Մեծ կռիւներ կ'ըլլան 48 ժամէ ի վեր Մաֆքինկի եւ Ֆիմպրլէյի մէջ՝ Անգլիացիներու ու Պօէրներու միջեւ։

Մանրամասնութիւնք կը պակսին։

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՈՒ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Խանի զարէֆրատան վրայի յարկը ճիշդ Զբպուրգեանց դէմն)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անդամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ զիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնական, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Յ. Գ. Վերջ մը տալու համար Յաճախորդաց գանգատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մանաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՑ

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	Օ·Ռ·	23 26 50
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր·	110 25
Թրամուէյ Պարտաթուղթ	Ֆր·	490 —
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	Օ· Ռ·	4

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ·	87	16
Անգլիական ոսկի	»	110	01
Ռոլ Էմբէրիալ	»	90	—
Ֆրիմից	»	51	6
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	31
Մէճիտիէ	»	97	10
Ռուբլի թղթադրամ	Օ· Ռ·	8	60

ԾԱՂԻԿ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ 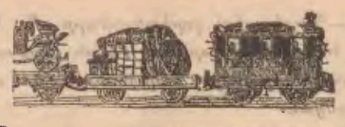 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երրեշաբթի կառախառնվելիք 1899 Սեպտ. 16 (Ն. Տ.) շաբաթից սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ—ՇԷՀԻՐ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 34 Խառն. Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 6 Ճամբ. Առտ.	Թ. 8 Ճամբ. Առտ.	Թ. 10 Ճամբ. Առտ.	Թ. 36 Խառն. Իրիկ.	Թ. 12 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 14 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 16 Ճամբ. Իրիկ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մեկ.	12 40	2 08	2 55	4 02	5 40	7 35	9 10	10 30	11 30
Հայտար Փաշա	ժամ.	1 05	2 33	3 20	4 27	6 5	8 —	9 35	10 55	11 55
	մկն.	1 25	2 45	3 28	4 37	6 12	8 15	9 42	11 5	12 5
Փըղըլ Թօփրաք	»	— —	2 52	3 35	4 44	6 19	8 24	9 49	11 12	12 12
Ֆէնէր Եօլու	»	1 35	2 56	3 40	4 48	6 23	8 29	9 53	11 16	12 16
Կէօզ Թէփէ	»	— —	3 1	3 45	4 53	6 28	8 35	9 58	11 21	12 21
Էրէնքէօյ	»	1 46	3 7	3 48	4 58	6 33	8 40	10 2	11 28	12 26
Պօսթանճըք	»	1 56	3 15		5 6	6 41	8 50	10 09	11 36	12 33
Մալթէպէ	»	2 08	3 25		5 16	6 51	9 5	10 19	11 47	12 43
Քարթալ	»	2 22	3 36		5 27	7 02	9 21	10 30	11 58	12 58
Բէնտիք	ժամ.	2 32	3 44		5 35	7 10	9 32	10 38	12 6	1 2
	մկն.	2 38					9 40			
Թուզլա	»	2 59					10 6			
Կէյպզէ	»	3 19					10 30			
Տիլ Իսքէլէսի	»	3 41					10 57			
Թավշանճի	»	3 51					11 10			
Հէրէքէ	»	4 08					11 29			
Եարըմճա	»	4 29					11 53			
Թիւթիւն Զիֆթլիկ	»	4 42					12 9			
Տէրինճէ	»	4 53					12 21			
Իզմիտ	ժամ.	5 07					12 37			
	մկն.	5 27								
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	6 02								
Սապանճա	»	6 26								
Ատա Բազար	»	6 50								
Կէյվէ	»	7 34								
Աք Հիսար	»	7 56								
Մէքէճէ	»	8 26								
Լէֆքէ	»	8 50								
Վէզիր Խան	»	9 25								
Պիլէճիք	ժամ.	10 06								
	մկն.	10 20								
Քարաքէօյ	»	11 28								
Պօղեիւք	»	12 10								
Ին Իօնիւ	»	12 56								
Զուքուր Հիսար	»	1 26								
Էսկի Շէհիր	ժամ.	2 04								
		իրիկ.								

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թիւ 1 Ճամբ Առտ.	Թիւ 3 Ճամբ Առտ	Թ. 31 խառն. Առտ	Թիւ 5 Ճամբ Առտ	Թիւ 7 Ճամբ Առտ	Թ 18 Ճամբ Առտ	Թ 11 Ճամբ Իրիկ	Թ 33 Խառն. Առտ	Թ 19 Ճամբ Իրիկ
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Էսկի Շէհիր	մկն.								10 40	
Զուքուր Հիսար	»								11 16	
Ին Իօնիւ	»								11 48	
Պօղեիւք	»								12 24	
Քարաքէօյ	»								12 58	
Պիլէճիք	ժամ.								1 48	
	մկն.								1 58	
Վէզիր Խան	»								2 24	
Լէֆքէ	»								3 9	
Մէքէճէ	»								3 40	
Աք Հիսար	»								4 6	
Կէյվէ	»								4 28	
Ատա Բազար	»								5 20	
Սապանճա	»								5 37	
Պէօյիւք Տէրպէնտ									6 4	
Իզմիտ	ժամ.								6 36	
	մկն.			11 30					6 56	
Տէրինճէ	»			11 47					7 11	
Թիւթիւն Զիֆթլիք	»			11 58					7 20	
Եարըմճա	»			12 14					7 33	
Հէրէքէ	»			12 42					8 —	
Թավշանճիլ	»			12 54					8 11	
Տիլ Իսքէլէսի	»			1 5					8 21	
Կէյվզէ	»			1 39					8 55	
Թուզլա	»			2 —					9 17	
	ժամ.			2 23					9 49	
Բէնտիք	մկն.	12 20	1 25	2 33		4 20	6 11	7 40	9 34	10 58
Քարթալ	»	12 29	1 35	2 46		4 29	6 20	7 49	10 2	11 10
Մալթէպէ	»	12 40	1 46	3 3		4 40	6 31	8 —	10 20	11 24
Պօսթանճըք	»	12 50	1 57	3 16		4 50	6 42	8 10	10 32	11 35
Էրէնքէօյ	»	12 59	2 10	3 31	4 10	5 1	6 51	8 20	10 42	11 43
Կէօզ Թէփէ	»	1 3	2 14	3 35	4 14	5 5	6 55	8 24	— —	11 47
Ֆէնէր Եօլու	»	1 8	2 20	3 41	4 19	5 10	7 —	8 30	10 52	11 52
Փըղըլ Թօփրաք	»	1 12	2 24	3 45	4 23	5 14	7 4	8 34	— —	12 56
Հայտար Փաշա	ժամ.	1 18	2 30	3 51	4 29	5 20	7 10	8 40	11 —	12 03
	մկն.	1 25	2 38	4 2	4 35	5 26	7 16	8 48	11 15	12 08
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժամ.	1 50	3 03	4 27	5 —	5 51	7 41	9 13	11 40	12 33
									իրիկ.	

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

դրամագլուխ	*ֆրանք*	27,000,000
պահեստի դրամ	„	52,002,500
տարեկան հասոյթ	„	70,339,912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն վթերանոցները, ընակութիւնները եւ ասոնց մէջ գտնուած վաճառքները եւ կարասիները խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիաղօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պահճէ—Գալաթա Անանիասի խան 20, 21, 22

ԱՆԹՈՒԱՆ ԳԱՖՏԱՆՃԻ

ՖԱԵԱՆՍ ԵՒ ԵՐԿԱԹԷ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Ղալաթիա, Եիւքսեք գալտրըմ Ն՝ 26

Ցիշեալ վաճառատունը որ 53 տարիներէ ի վեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատուած է, չափաւոր գներով կը ծախէ ամէն տեսակ վառարաններ եւ կը կատարէ նորոգութիւններ։ Դիմող յաճախորդները ըստ ամենայնի գոհ մնալնին նախապէս կ'երաշխաւորէ։

ՄԱԼԿԱՐԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

Մալկարայի համար «Ծաղիկ»ի գործակալն է միշտ տեղւոյն պատուաւոր ազգայիններէն, Վահան Մանուկ էֆ. Զօլաքեան։

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՆ

Թարմ ու անարատ գեղերով ճշդիւ պատրաստուած տեսնել իրենց գեղագիրներն եւ օգտուիլ միանգամայն գիներու չափաւորութենէն,

ԲԱՐԵՀԱՃԻՆ ԴԻՄԵԼ

«ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԼ», Կէպիք-բաչա-Պաշի, թիւ 5, ուր ամէն ժամ ներկայ կը գտնուի տէր եւ անօրէն Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեան որ անճամբ կը հակէ գեղագիրներու պատրաստութեան։

ԳԻՇԵՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ԲԱՑ Է.

30—19

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱԳԱԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԾԱՂԻԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Գալաթիա, Համալ-բաչա Խան

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԹԻԷՔ ՍԱԼ

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ը

ՅՈՒՍԱՀԱՏ

Արդէն Մասիալ Տէոյ անուն ճամբորդ մը ձերբակալելու հրամանները տրուած էին, բայց անոր գիմադիմութեանը վրայ ա՛ւ է սեղեկութիւն չէր տրուած պաշտօնեաներուն։ Նոյն գիշերը Բարիզ քաշուած հեռագիր մը հեռեւեալը կը բովանդակէր։

«Ամենամեծ զգուշութիւններով ձերբակալել Մասիալ Տէոյ անուն անձնաւորը, առաւան ժամը հինգի կառախումբով Հավր հասած՝ Պրազիլիա պիտի մեկնի։ Պէտք է անմիջապէս զայն Բարիզ վերադարձնել։»

Հավրի կայարանը Մասիալի հանիլը լրտեսող ոստիկանները ցուցին թմրած քարտիին վրայ ալքաալով հեռագրին վրայ կը մատնէին եւ իրենք իրենց կը հարցնէին թէ արդեօք այդ ճամբորդը գոյութիւն, ծրարներ պիտի ունենար թէ ոչ։ Բայց անոր Պրազիլիա մեկնիլը նկատի առնելով հատանական պատասխան մը կուտային իրենք իրենց։ Այս պարագան Մասիալը ազատեց։ Երբ կառախումբը կայարան մը եաւ, արդէն ան իր պայուսակը պատրաստած էր։ Մասիալ չէր ուզած սրնտուկով մը ալ ըլլալ։ Կառախումբին կենալէն առաջ, ատիճանին վրայ ցատկելով առաջին անգամ ինք կայարանէն դուրս ելաւ, մինչեւ ոստիկանները գեռ նոր պատրաստութիւնին կը սեղմէին կահուկաղմածի սէր ճամբորդները քննութենէ անցընելու համար։ Ասոնք վիտուածներն չկրնալով գտնել՝ տամակներն աչքէ անցուցին, եւ համոզուեցան թէ առանց կահուկաղմածի Բարիզի եկող ճամբորդ մը աչքերնէն վրիպած էր։ Եւ մատնեցին թէ եթէ անիկա վիտուած մարդուն էր, չա՛տ դիւրութեամբ պիտի կրնային գտնել մեկնող չգիտնալու մէջ։

Եւ անմիջապէս դէպի մեկնելու վրայ եղող շոգենաւը երթալով ճամբորդներու ցանկը խնդրեցին։ Մասիալ Տէոյի անունը անոնց մէջ չկար։ Այն տան իրենց պատին քով վերադարձան ու ըրածնին ծայրէ ի ծայր պատմեցին։ Եւ որոշուեցաւ խուզարկութիւնները կատարելէ առաջ, Բարիզէ նոր սեղեկութիւններու սպասել։

Մասիալ այդ օրն ոչինչ խմցաւ։ Կայարանը թողլով ուղղակի Պրազիլիոյ պանդոկին լքաւ, ուր գացած էր արդէն, երբ սակէ առաջ, իր բարեկամը Տանիէլ Ֆրանսայէն կը մեկնէր։ Այդ մէջտեղն, Ֆէնտան եւ ինքը վաճառականին կողմէ այնչափ բրօշրէն հրամայուած տարադրութեան ցաւը մեղմացնելու համար Պր. Լառոլնուայի խորթ դաւին ընկերացած էին։ Մասիալ կը վերցուէր այդ վերջին երկու օրերն որ միասին անցուցած էին եւ որոնց մէջ երեքն ալ սխուր էին, նոյն իսկ Տանիէլն որ իր ասոլորական ուրախութիւնը կորսնցուցած էր աբսորին դիմաց։

—Ո՞վ այն տանն պիտի կրնար ինձի ըսել թէ օրին մէկն ես ալ պիտի մեկնէի, կը մրմնջէր Մասիալ, եւ թէ ես ազնիւ Տանիէլէս աւելի սխուր, աւելի յուսահատ պիտի ըլլայի։

Ուզելով որ ոչ մէկը Հավրի մէջ իր ներկայութիւնն իմանար, ուր միւսներ յաջորդ շոգենաւին մեկնելը սատնիչնոյ օրի չափ սպասել պարտաւորուած էր, Մասիալ քմահեն կերպ մնան մը տուած էր պանդոկապետին։ Եւ սասլ անդամ մըն ալ կրցաւ ոստիկանութեան վիտուածքներէն օձիքն ազատել, որովհետեւ նոյն առաւ Բարիզէ հասած հրամաններուն վրայ, ոստիկաններն Տէոյ անուն ճամբորդ մը վիտուելով ամբողջ պանդոկները կ'այցելէին։

Մասիալ, քանզի ջանալով եւ քիչ մը հանգիստ առնելու պէտքն ա՛լ զգալով բազկաթոռի մը մէջ փռուած՝ անցուց իր ամբողջ առաւան ժամերը։ Բայց չէր կրնար քնանալ եւ, հակառակ իր բոլոր ճիգերուն, կ'երեւակայէր Իզաբէլն ու եղբայրը արթնցած, կը զուչակէր անոնց ժպիտները եւ իրարու փոխանակած սիրայոյն խօսքերը։ Իր մեկնելէն առաջ Ֆէոնան յանձնած էր իրեն ցուցնել Տիկին Գառաբրանի երկու երիտասարդ ամուսնացեալներուն յատկացուցած վարդագոյն սրահներն ու ցած կարասիներով սիրուն սենեակը եւ սրսկապանով (ճիպոնական) լա՛յն անկողինը...

—Սա վայրկենիս, կ'ըսէր ան ինքնիրեն, ա՛լ իմ վրս ընա՛ւ չեն մտածեր... Ապահովաբար ա՛լ մոցուած եմ... Մասիալ, պիտի ըսեն անոնք, իրաւունք բարի եղբայր մն էր, եւ մենք զայն միշտ պիտի սիրէինք, բայց ինչո՞ւ համար մեզ թողուց։ Բայց յետոյ զիս պիտի մատնեն... Ա՜խ, եղբա՛յր, եղբա՛յր, երբե՛ք պիտի չկրնաս թէ քեզի համար ինչ մեծ անձնուիրութիւն մը ըրի...

Յորդեկուան միջոցին յանկարծ ոտքի եաւ։

—Օ՛ն, քաջութի՛ւն, եթէ չեմ կրնար սէրս խզդել, գոնէ՝ պէտք չէ որ ան ա՛յսչափ զիս չարչրկէ։ Ա՛լ չպիտի խորհիմ թէ Իզաբէլ ուրիշի մը գիրկն է, թէ անոր համբոյրներն ուրի՛շ մը կը լսէի... կ'ուզեմ հաւատալ թէ ա՛լ ան մեռած է։ Այո, պէտք է որ Իզաբէլ ինձի համար մեռած ըլլայ եւ ես կ'ուզեմ որ անիկ լոկ գեղատեսիլ մը յիշատակը պահեմ սրտիս խորքը...

Իր սենեկին հայելոյն առջեւէն անցած ատենը մեքենայարար ինքն իրեն նայելով նախանձին մէկ գիշերուան մէջ իր դէմքին վրայ թողած հետքերուն զմայլեցաւ։ Ընդհանրապէս ա՛յդքան քաղցր սեւ աչքերը տենդագին կը փայլէին։ Դէմքը ցուցնող արտայայտութիւն մը ստացած էր։ Բունքին մօտ իր սեւ գեղեցիկ մազերուն մէջ քանի մը ճերմակ թելեր կը նշմարուէին։ Մասիալ՝ թէեւ սենեկին մէջ լաւ կրակ մը վառեալ տուած էր, բայց եւ այնպէս կը դողդողար։

—Տանիէլ սխուր բարեկամ մը պիտի ունենայ, կը մտածէր ինքնիրեն։

(Շարունակելի)